

נראדה אוד

פרשת פקודי תשפ"ב

גליון קה שנה ג

מאור רבד"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

אדר שני, ימי הפורים כבר ממש קרובים, כעת כבר לכולי עלמא מרבין בשמחה, אמנם בכדי לשמוח יש מקודם להסיר את המפריעים לשמחה, האדם מאוכזב ממה שהיה ודואג על מה שיהיה - כיצד יצליח להיות בשמחה?

מצות מקרא מגילה - כך יודעים כולנו נתקנה בימי מרדכי ואסתר, חידוש גדול מצינו בדברי הבה"ג המונה את מצות מגילה בתוך שאר המצוות שניתנו למשה בסיני, הדברים בפשטות קשים להבנה כפי שמקשה הרמב"ם בספר המצוות, כיצד יתכן שניתנה מצוה זו בסיני כאשר סיפור המגילה אירע מאות שנים לאחמ"כ.

אמנם הרמב"ן מצדיק את דעת הבה"ג ומביא ראיה מדברי הגמ' (מגילה ז' הדורשת את הכתוב (שמות יז, יד) ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים, כתוב זאת מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, זכרון מה שכתוב בנביאים, בספר מה שכתוב במגילה, הרי שמצות קריאת המגילה כבר ניתנה למשה רבינו.

לפי זאת מפרש ביפה מראה באופן נפלא את המשך הכתוב ושים באזני יהושע, כי בימי מרדכי ואסתר היו ישראל צריכים לשוב בתשובה גדולה, ובאם היה נודע להם כי נס ההצלה כבר מוכן וכתוב במגילה לא היו מתעוררים בתשובה, לכן נמסרה מצות מגילה למשה לבדו והוא מסרה בצנעה ליהושע - בספר לשים באזני יהושע, כך כל ראש דור מסר זאת לראש הדור שלאחריו עד מרדכי הצדיק [שמעתי מהרב שלום ארליך שליט"א בשם הספר חקל יצחק המצטט דברי הישמח משה בפרשת תרומה].

עם ישראל נמצא במצב נורא בו לא עמד מעולם - להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים ח"ו, נס עצום מתרחש והם ניצולים מהגזירה, ומה - הכל היה מתוכנן מראש...

האדם מתלהב ממה שעשה ומתאכזב ממה שלא עשה, מתכנן מה יעשה ומפחד פן לא יצליח לעשות, על מה אכזבה ומאיכן פחד, הצרה והישועה, הבעיה והפתרון, הקושי והרוחה - הכל כתוב ומתוכנן מראש.

די וועלט איז א שטיק דמיון - משנן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, לעינינו נראה שעושים אנו דבר מה אך לאמיתו של דבר נפעל הכל מלמעלה לפי תכנון מדויק [ראה דברות קודש בגליון זה בענין הקמת המשכן].

המחשבות והתכניות אף הן באות בלבנו בהשגחה מדויקת, כך שמעתי מאדמו"ר שליט"א רבות מחשבות בלב איש - ועצת ה' היא, מדוע תכנתני, למה רציתי - א שטיק דמיון.

ויקראו לימים האלו פורים על שם הפור, הגורל כל מהותו בידי שמים שלא לפי החלטת האדם, לא מתכננים לא מחליטים - עד דלא ידע - אז למה שלא נשמח!?

{ זברות קודש }

בהירות האמונה שורש עבודת היהודי

בקרירות אש האמונה בנפשו אשר רק מחמת זה יכול לבוא לנפילה זו, ולא בעניני איסור בלבד אלא אף בעניני היתר כאשר מקל ראשו בענינים שצריך לקדש עצמו במותר הרי הוא בכלל זה.

ע"י חיזוק האמונה מחדש דבקוהו בהש"ת

על כן באם ח"ו נפל היהודי ונכשל בכל ענין שהוא תיקונו לחזק האמונה בקרבו, שעל ידי שיאיר בנפשו אור אמונתו יתברך יחזק לבו לבל יסור לענינים אחרים, כאשר אומרים בתפלה כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים ואהבת חסד, על ידי שמאיר בנפשו אור פני ה' יודע ומבין שהתורה היא החיים האמיתיים כדכתיב (משלי ד, כב) כי חיים הם למוצאיהם, ואהבת חסד שזוכה לקיים מצוות ה' ולגמול חסד עם בריותיו מתוך אהבה. וזהו בחינת ה' שבי"ג מדות של רחמים כדברי חז"ל (ר"ה י"ג) ה' קודם שיחטא האדם ה' לאחר שיחטא, כי אף אם חטא ונתרחק מהשם יתברך יש בכחו לחדש אור ה' בנפשו ולשוב לקיים מצוותיו באהבה, ועל ידי תשובה מאהבה שבה נפשו להידבק ביוצרה כאשר היתה קודם החטא.

זהו שאמרו כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו, כי בשבת קודש נשפע בנפש היהודי אור החכמה לידע ולהבין שאין עוד מלבדו, ועל ידי זה אף אם נכשל ונתרחק במאד עד שעבד ע"ז ר"ל, אשר הוא תכלית הריחוק מאמונת ה', הרי כאשר מאיר בנפשו חכמה ודעת שלית אתר פנוי מיניה נתחדש דבקוהו בהשם יתברך כימי קדם.

מחמת פגם האמונה נהנו מפעודת אחשוורוש

איתא בגמרא (מגילה י"ב) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם אמרו אתם, א"ל מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, המשך בעמוד הבא <<<

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו' (לח, כא).

איתא בזרע קודש (ד"ה א"י אלה פקודי) כי אמרו חז"ל (שמו"ר נא, ח) שע"י המשכן נתכפר עוון העגל, ועל זה רומז הכתוב אלה פקודי המשכן, אלה מורה על חטא העגל שאמרו אלה אלהי ישראל (שמות לב, ד), פקודי מלשון חסרון כמא"כ (במדבר לא, מט) ולא נפקד ממנו איש, היינו ע"י המשכן זכו ישראל לתשובה וכפרה ונחסר מהם עוון העגל.

איתא בגמ' (שבת קי"ח) כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו שנאמר (ישעיה נ"ב, ב) אשרי אנוש יעשה זאת וגו' שומר שבת מחללו, אל תיקרי מחללו אלא מחול לו, ויש לבאר מה טעם נזכר הכפרה ע"י שמירת השבת דייקא על עוון ע"ז.

שורש הנפילה - חסרון האמונה

ביאור הענין כי שורש נפילת האדם בע"ז ל"ע, הוא חסרון באמונת ה' מחמת שאין האמונה בהירה וברורה בלבנו. כנאמר בעשרת הדברות (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך, לא יהיה לך אלהים אחרים. ואמרו חז"ל (מכילתא שמות, פ"ד) אנכי ולא יהיה בדיבור אחד נאמרו, כי אנכי הוא שורש האמונה, אשר בהיותה ברורה בנפש היהודי ממילא לא יבוא לידי אלהים אחרים ח"ו.

אמנם ענין ע"ז אינו רק בע"ז ממש ח"ו, כי אם כמארז"ל (גדה י"ג) כך דרכו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד ע"ז והולך ועובד ח"ו. היינו אף הענינים שמכשילו היצ"ר מתחילה שייכים בשרשם לענין ע"ז, ועל ידם מתגבר עליו יותר להביאו לע"ז ממש ח"ו. כמאמר הבעש"ט הק' (צוואת הריב"ש דף ט) וסרתם ועבדתם אלהים אחרים (דברים י"א, טז), בעת שסר האדם מעט מהשם יתברך כבר הוא בכלל ועבדתם אלהים אחרים. כי באמת כל פריקת עול שמקל ראשו בענין כלשהו שרשה

צדיקי הדור מאירים עיני הנבוכים מאור וחושך מדומים

כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם (מ, לח).

נראה לומר ע"פ מה שאמר אדמו"ר ז"ע בשם א"ז מרן הס"ק מלעכוויטש ז"ע על הפסוק (תהלים קלט, י"ב) כחשיכה כאורה, שלפעמים נדמה לאדם שהוא חשיכה ובאמת הוא אורה ולפעמים להיפוך ח"ו, וזהו כחשיכה כאורה בכף הדמיון, דהיינו כמו חשיכה וכמו אורה, ודפח"ה.

בזה אפשר לפרש כאן, הדגה משכן רומז לאיש הישראלי אשר אם זוכה נעשה משכן להשכינה הקדושה, וזהו כי ענן ה' על המשכן, פירוש כי לפעמים נדמה לאיש הישראלי המכונה משכן ונדמה לו כי ענן שורה עליו, היינו חשכות וכלשון הכתוב (דברים ד, י"א) חשך ענן וערפל, אמנם באמת הוא יומם, כי באמת אור לו אור. ולפעמים ואש תהיה, שנדמה לו שמאיר לו כאש המתלקחת, ובאמת לילה בו, שהאור המדומה הזה הוא לילה וחשכות.

והעצה איך לידע האמת, על זה אמר הכתוב לעיני כל בית ישראל, שיסע לצדיקי הדור הנקראים עיני העדה. וגם מכונים כל בית ישראל, שכוללים כל נשמות ישראל, ואז בכל מסעיהם, הצדיק יורה לו הדרך הנכונה אשר ילך בה בכל מעשיו ועבודתו.

מרן אדמו"ר מוהר"י ז"ע

ויביאו את המשכן אל משה את האוהל וגו' (לט).
(ג).

ברש"י ויביאו את המשכן, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים וכו', אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר הקמתו על ידי אדם. אמר לו עסוק אתה בידך, **נראה כמקימו והוא נזקף מאליו**, וזהו שנאמר (לקמן מ, יז) הוקם המשכן הוקם מאליו.

יש להתבונן שהרי עולם הזה הוא עולם השקר שלבובי הטבע מכסים על מציאות הבורא יתברך אשר הוא החיות האמיתית לכל עניני הבריאה, ותכלית בנין המשכן לגלות

עיקר תיקון האדם ע"י ההתקרבות לצדיק

הבאת המשכן והקמתו על ידי משה דוקא, **רומז בענין עבודת ה'**, כי מתחילה צריך לעשות עצמו בחינת משכן על ידי סור מרע ועשה טוב, אח"כ צריך להביא את המשכן אל משה, היינו יביא את עצמו לצדיק ותלמיד חכם הדור אשר הוא בחינת משה כידוע, שיאיר בו, וכמו שכתוב (הללן מ, ט) ויפרוש את האהל על המשכן, לשון הארה ובהירות, גם להקימו ולסדרו. **כי בלא צדיק הדור, אפילו יעשה כל מה שיעשה בעבודת ה' אי אפשר להיות בסדר ובתיקון הראוי ובהירות הראוי**, וכמו שימצא כתוב על הקדוש מו"ה חיים חייקא מאמדור נ"ע שלמד אלף לילות כל הלילה והתענה כמה פעמים משבת לשבת ועיקר תקונו היה לו על ידי רבו המגיד הק' ממעזריטש, שבא להרב על ידי זקני הה"ק מוה"ר אהרן מקארלין כידוע. וכן שמעתי מש"ב הרב החסיד עובד ה' מו"ה מרדכי ז"ל מו"צ דויליקע, ששמע מפי אא"ז ז"ל על אבי מורי ז"ל בעת שהיה בימי עלומיו שאמר בזה הלשון, בני ר' ברוך ב"ה דאבינט און לערינט, נאר ער דארף האבין א צדיק זאל אין אים אריין שיינען, ונסע עמו להה"ק מופת הדור מו"ה ישראל מרוזין זצ"ל. ושמעתי שכשנכנס עמו להרב הנ"ל אמר גם כן כלשון הנ"ל, זה בני וכו'. וזה ממש כדברי.

ומכאן תוכחת מגולה לחסידי זמנינו, שמהרהרין בלבם מפני מה צדיקים הקדמונים היו מקרבין אנשים תחת כנפי השכינה וצדיקי זמנינו אינם כן. אבל טועים האומרים כן, כי חסידים הראשונים היו מתחילה בחינת משכן, ובאו להצדיק להקימן ולסדרן ולהאירן. וכמו ששמעתי על תלמידי זקני הה"ק מלעכוויטש שאמרו שקודם שבאו לרבע קיימו כל מה שכתוב בספר ראשית חכמה רק שלא היה בבהירות. אבל בזמנינו דיים על ידי התקשרות לצדיק מקושרים לאמונת ה', והצדיקים מגינים בעדם שלא יאחזו בחבל וברשת רשעים רח"ל.

דברי שלום

מאורי אור

פרשת פקודי באור רבותינו

האמת בגילוי כבודו יתברך בכל עניני הגשמיות, וא"כ היאך יתכן שדייקא הקמת המשכן נעשתה באופן שלכאורה אינו בתכלית האמת, שהיה משה עוסק בידו ונראה כמקימו ולמעשה הוקם מאליו.

הביאור בזה כי אדרבה בהקמת המשכן נתגלה תכלית האמת, כאשר האדם עוסק תמיד בהשתדלות בכל עניני העולם ולעיניו נראה שפועל הכל בכחו, אבל האמת שאין בו כח עצמי כלל והבורא יתברך לבדו הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וזאת תכלית עבודת היהודי להביא בנפשו בהירות האמונה שאין נעשה שום מעשה בעולם בכח האדם.

בעת בנין המשכן אשר תכליתו לגלות מציאות הבורא יתברך בעולם הגשמי עלה ברצונו יתברך שתהא הקמתו באופן שתתגלה מציאות העולם האמיתי, לכך צוה למרע"ה להקימו על ידי שיעסוק בידו ויהא נראה כמקימו ולמעשה נזקף מאליו, אשר בזה הוסרו לבושי עולם השקר ונגלה לעיני כל ישראל כי כל מעשי האדם אינם אלא דמיון ואחיזת עינים ובאמת הבורא יתברך לבדו יוצר ועושה כל, כאשר נראה להם בהקמת המשכן שלא היה מרע"ה אלא עוסק בידו אבל

באמת לא הוקם אלא בכח השם יתברך.

פקודי תשע"ז, קידושא רבה

חשבון מלאכת המשכן להכניס חכמת החשבון בקדושה

אלה פקודי המשכן משכן העדות (לה, כא).

לכאורה אינו מובן ענין החשבון, הלא כתיב (מלכים ב יב, טז) ולא יחשבו את האנשים, וכי דור המדבר דור דעה יחשדו את משה.

ונראה לענ"ד כי הנה אמרו רז"ל (שבת לא:): כל ל"ט מלאכות ממשכן גמרינן, וצריך להבין למה כל מלאכות באמת היו במשכן. ונראה לפרש על פי מה שאמרו (תנחומא לך ט) כי האבות היו סימן לבנים. כי אברהם על ידי אהבתו לה' המשיך ופעל לבניו שיוכלו לאהוב את ה', ויצחק פעל ביראתו, ויעקב המשיך מדת האמת, ויוסף הצדיק פעל שישראל יוכלו לעמוד בנסיון וישמרו את בריתם (עי' ויק"ר לב, ה). וכמו כן משה ובצלאל המשיכו הקדושה במלאכה על ידי עשיית המשכן כדי שיוכלו ישראל לדורות לעשות המלאכה בקדושה, על כן הכניסו כל המלאכות במשכן כדי שכל המלאכות יכללו בקדושה, ויוכלו ישראל לעשות משכן לה' על ידי המלאכה ולברר ברורים. על כן עשה משה חשבון מלאכה, כדי להכניס מלאכת החשבון בקדושה.

דברי שלום

צדקה לת"ח ממתקת הדין

ואתו אחיסמך למטה דן (לה, כג).

נראה לומר דבצלאל ואהליאב בן אחיסמך הם בחי' יששכר וזבולון, תלמיד חכם ותמכין דאורייתא, בצלאל בחי' ת"ח ואהליאב בחי' תמכין דאורייתא, וע"י צדקה ותמיכת לומדי תורה מהפכים הדינים לחסדים, וזהו למטה דן, היינו שהוא מטה הדינים לחסדים, כמאמר הכתוב (משלי כא, יד) מתן בסתר יכפה אף, ועושה מהדינים חסדים גמורים.

מזן אדמו"ר מוהר"י זי"ע

>>> המשך 'דברות קודש' מעמוד הקודם

א"ל א"כ שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, א"ל וכי משוא פנים יש בדבר, א"ל הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים.

יש לבאר ששני הטעמים מכוונים לענין אחד, כי באמת כל איש יהודי יש בלבו הרגש דקדושה לתעב ולהתרחק מהנאת סעודת אותו רשע, אמנם באותו זמן מחמת שהשתחוו לצלם נפגם בנפשם אור האמונה, אף שלא היו מחויבים למסור נפשם על זה (עי' תוס' ע"ז ג. ד"ה מפני), מכל מקום נחשך ע"י זה אור אמונתם ומחמת זאת נחלש הרגש הקדושה בלבם, ונהנו מסעודת אחשוורוש. וזהו שאמר המן ישנו עם אחד ובמדרש (אסתר ז, ט) אלקיהם ישן הוא, שאבדה מהם נקודת האמונה וחיות ה' שבלבם כבחי' שינה, כי לב היהודי מצד עצם טבעו מואס ברע כמאמר הכתוב (התלים צ, ט) אוהבי ה' שנוא רע, אבל מכיון שנחלשה אמונתם ביותר נפסקה אהבת ה' מלבם ונהנו מסעודת אותו רשע, ואחר שנפלו כ"כ ממעלת אבד סיכויים מלשוב להידבק ביוצרים.

ע"י חידוש אור האמונה נתעוררו לאהבת ה'

על זה אמרה אסתר למרדכי לך כנוס את כל היהודים (אסתר ד, טז), כדאיתא מהרה"ק מרוזין זי"ע ואהבת לרעך כמוך אני ה' (ויקרא יט, יח), שעל ידי אהבת ישראל מאיר אורו יתברך שם הוי"ה ב"ה בקרב היהודי. וכאשר התאחדו כולם באהבה אמיתית זכו לחדש אור ה' בקרבם, ובה התגברו על קלי' המן ושבו להידבק בהשם יתברך באהבה, כדאי' בחז"ל (שבת פח). הדר קבלו מאהבה בימי אחשוורוש, על ידי שנתחדש בהם בהירות האמונה נתעורר לבם לאהבה את ה' וקבלו עליהם עול תורתו ומצוותיו באהבה וברצון.

על זה נאמר (אסתר ח, טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ודרשו חז"ל (מגילה טז:) אורה זו תורה שמחה זה יו"ט ששון זו מילה ויקר אלו תפילין, אף שכבר קיימו מצוות אלו מקודם, אכן כאשר ע"י הנס נתחדש בלבם אור חדש של אמונה ואהבת ה', קיימו מצוות אלו ברוב אהבה באופן נעלה יותר.

זהו ענין בנין המשכן כדאיתא באלשיך הק' על הפסוק (שה"ש ג, ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, שאין חפץ להשם יתברך בהקמת המשכן עבור כסף זהב וארגמן כי אם עבור תוכו רצוף אהבה, שנתעוררו ישראל לתרומת המשכן והקמתה מתוך נדיבות לב ואהבה להשם יתברך, ובזה זכו לשכון אורו יתברך בקרבם. ולכן נתכפר להם עוון העגל על ידי המשכן, כי שורש הנפילה במה שנחסר בלב אמונת ה' ואהבתו, וכיון שנתעורר לבם באהבת יוצרם ממילא נתכפר להם אשר נתרחקו ממנו יתברך, כי אין שום כח רע שולט בלב היהודי ששוכן בו אורו יתברך ואהבתו.

יעזור השם יתברך שנוכה להאיר בלבנו אמונת ה' ולהתעורר בקיום תורה ומצוות באהבה ובשמחה, ונוכה לגילוי כבודו יתברך בבנין בית המקדש על ידי משיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו.

רעוא דרעיון פקודי תשע"ז

רבי אליהו הכהן האיתמרי מאיזמיר בעל 'שבט מוסר' זי"ע

ח' אדר ב' ה'תפ"ט

'נהירנא כד הוינא זוטרא, הנה נא העיר הזאת... שמה ישוב כסאות אלו ראשי סנהדראות... ומתוכם כעין החשמל, דבר אחד לדור, רב להושיע, הרב הדומה למלאך, הלא זה אדוני אליהו, אין בין העולם הזה גברא דחשיב כוותיה למחצה לשליש ולרביע, הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו. ידעי רבנן וספרי פתיחו, ונשמע פתגם המלך אף משמיע, כל ימיו של אותו צדיק יושב ודורש, תחת אשר קנא לאלקיו, כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע, ורבים השיב בתוכחות על עון, יום ליום יביע...'. מילים אלו הם מתוך הקדמת הגאון הקדוש רבי חיים אבועלפאי זצוק"ל [שכיהן כרב באיזמיר כשלושים שנים לאחר הסתלקות רבינו], לספרו של רבינו 'מדרש אליהו'. נערץ ונקדש שמו של רבינו בקרב כל תפוצות ישראל, רבי חיים פאלאג'י מכנהו בתואר 'מוה"ר הגדול כהנא רבא', הגאון רבי ברזילי יעבץ ז"ל - מגדולי רבני איזמיר בימי רבינו בהקדמה לדברי הספד על רבינו 'הרב המובהק מר קשישא רב כהנא', רבי דוד חזן - מחכמי סאלוניקי כתב בשער ספרו של רבינו 'מדרש האיתמרי' כתב על רבינו 'זאת פעולת צדיק עיר וקדיש מבי"ר הרב המובהק מר קשישא, בישראל גדול שמו חסידא ופרישא'.

צדיק עיר וקדיש

ציץ ציץ ופרח מטה שבט אהרן בראשית שנות הת' בעיר איזמיר - מקהילותיה המפוארות של טורקיה, עיר ואם בישראל מלאה בחכמים וסופרים, לאביו רבי שלמה אברהם האיתמרי, שם משפחתו 'האיתמרי' הוא על שם איתמר בן אהרן הכהן אשר כאמור משפחת רבינו הוא משבט הכהונה זרע איתמר הכהן. כבר משחר נעוריו יגע רבינו בתורה ועבודה ביגיעה עצומה ובשקידה נפלאה, יחד עם ידידו ורעו רבי אברהם יצחקי לימים רבה של ירושלים עיה"ק קנו את משנת תלמודם אצל החכם רבי בנימין מלמד - הרב מאיזמיר.

אביו היה מחשובי הקהל ומפניה, רבינו מספר על אביו שהיה בעל צדקה גדול בממונו ואף היה מעשה אחרים למען מצוה כבירה זו, ואף מזכירו בספריו בהפלגות מופלאים 'חיד בדורו, סיני ועוקר ערים, עיר וקדיש' במקום אחר כתב רבינו 'מאין כמהו בענוה וחסידות, אחד היה אברהם וירש את הארץ, לרדוף כל היום אחר השלום במרץ'. גדול היה שם רבי שלמה אברהם בקרב יהודי איזמיר עד שכמה ממנהגיו על סדר הברכות נתקבלו על ידיהם ומפארים את קהילת יהודי איזמיר עד היום הזה. אף בעל ה'כנסת הגדולה' - רבי חיים בנבנישתי מזכירו בספרו כאחד מגדולי ישראל.

זהיר היה רבי שלמה אברהם במצוות פדיון שבויים, בספר 'מדרש אליהו' מספר רבינו: 'נהירנא, אני הכותב, שראיתי לאדוני אבי החסיד זצ"ל שהיה משתדל כל ימיו במצוות פדיון שבויים, והיה מקבל בעבורם ביושים

רבים וחורפים כדי לקבל פדיונם מאנשים קשים אשר בטחונם בממון, כל כך היתה מסירותו של רבי שלמה במצוות פדיון שבויים עד שהיה מפקיד עירבון מכספו הוא בכדי לשחרר את האסירים היהודים. עד כדי כך הגיעו הדברים שבאחת מערבי השבתות שהגיע כהרגלו לשחרר אסיר יהודי ולא היה באמתחתו די ממון בכדי לשחררו בערבות, נכלא הוא בבית האסורים למשך השבת בכדי שיוכל היהודי האומלל להסב עם בני משפחתו.

כמו כן מספר רבינו על גודל ומעלת הכבוד שהיה מכבד אביו תלמידי חכמים, שבשט מוסר מתאר רבינו

רבינו עצמו העיד בספרו 'מעיל צדקה' - 'ובידי הוה עובדא באדם דאוג מתוך דחקו שהיה כוננו לאבד עצמו לדעת, ויקר מקרה שדבר עמי מצערו והרביתו עליו בדברי פיוסים ונחמות, ואחר ימים גלה לי את לבו שאילו לא פגע בי ונחמתיהו בדברים, היה בדעתו לאבד עצמו'.

רבי אליהו מסר נפשו לכלכל עניי ישראל, בספר 'מעיל צדקה' שחיבר רבינו ניכרת רב חביבותו ויגיעתו בפרנסת עניי ישראל, כל הונו כפשוטו ממש היה מפזר לצדקה, בספרו קורא רבינו תיגר על אותם עשירים שבונים בתים מפוארים ומכנה אותם 'בונים חורבות' ומשקיעים הון רב, תחת נתינתם לעניים הודות להשי"ת על זכיייתם לבנות בית מושב.

אף איסור ריבית שהיה נפוץ באותם הימים גדרו רבינו לבלתי תת לנשכית לבא בבתי ישראל, כעדותו בספר 'דו בכל': 'כל דין ריבית שבא לפני, אזרתי כגבר חלצי, תהילות לא-ל ית' וביטלתי אותו, ואפילו יתום ואלמנה דל עני ואביון שנתן בריבית, החזרתי להם הקרן בלבד והריבית מבוטל ולא חשתי על צעקתם'. משחית נוסף שלא נתן רבינו להכנס אל קהילות ישראל היתה כת ש"ץ י"מ"ש שבאותם הימים נהו אחריו רבים מיהודים בטורקיה בפרט ובעולם כולו בכלל, ורבינו אור כגבר חלציו ועמד בראש רבני איזמיר שלחמו באותו אור.

הרב הדומה למלאך

מלבד כוחו הרב בנגלות התורה שבאה לידי ביטוי בספריו הרבים שחיבר בכל מקצועות התורה כאשר יפורט בהמשך, היו נוהרים אליו רבים מכל ערי האזור להפקד בדבר ישועה ורחמים, רבינו עצמו מתאר בספרו 'מדרש תלפיות' את סדר הנהגתו עם דיבוקים ורוחות שנכנסו בתוך בני אדם רח"ל - 'כמה ענינים של רוחות ראיתי אני המחבר שנכנסו בגופות בני אדם ומגידים בענשם שעברו מיום מותם עד שנכנסו בגוף זה תסמר שערות בשר האדם משמוע'.

ממשיך רבינו ומגלה טעמו מדוע מעלה הדברים עלי כתב 'הן כל יקר ראתה עיני מכמה רוחות הנכנסים בגוף האדם, ודיברתי עמהם וספרו לי מהמים הזדונים מרים ומאירים שעברו עליהם בהיותם פורחים באויר, ודברים תמוהים מענין ענשם וממה שראו בעולם בעת פריחתם בתוך חלל העולם, בהמשך מתאר רבינו איך שצוה על הדיבוק לצאת והוכרח לשמוע בקולו.

ואף הגאון הקדוש רבי חיים פאלאג'י - אף הוא מאזמיר שבטורקיה מעיד בספרו תנופה חיים (פר' שופטים סי' ט"ו) 'ושמעתי מעשה שאירע למוה"ר הגדול כהנא רבא בעל ס' שבט מוסר זלה"ה, שבלילה אחד שקם ממיטתו לעסוק בתורה, כשבא לחגור חגורו נזדמן לו נחש גדול בארץ, ולהיות שהיה בחושך לא הרגיש וחשב שהיה החגור, וחגר הנחש לאזור אזור במתניו. וכשהתחיל ללמוד התחיל הנחש להתנועע עד שמעט מעט התיר הקשר, ולאט לאט הלך הנחש מאצלו ולא הזיקו, ועל נס זה אמרו דחיבר ספר 'אזור אליהו', שמעתי שכן היה כתוב המעשה בספרו ברכת אליהו כתיבת יד, ומתורתו הקדושה ניכר דאינו דבר רחוק'.

גם הרוח ובעל הגאווה הרי הוא כפופר במלכות שמים ח"ו
כל מי שיש בו גסות הרוח, כאילו עובד עבודה זרה (מדרש אותיות דר"ע אות ט').
 ראוי לחקור ולידע, מה החרדה גדולה הזאת שעושה הקב"ה על גסי הרוח שהוא כעובד ע"ז, וכי חמור הוא כמחללי שבתות וחייבי כריתות!?
 ונראה לפרש שהטעם הוא כדברי רז"ל 'ויאמר אלקים נעשה אדם' וכו', נטל הקב"ה עצה - ללמד לאדם שיטול עצה הגדול מהקטן, ואנו עדת ישראל המאמינים בפירושי רבותינו אנו מייחדים להקב"ה, אע"פ שאמר נעשה אדם, שאמר כן ללמד שיטול עצה הגדול מהקטן, אבל האומות שאין מאמינים בפירוש זה, סוברים שיש שתי רשויות ח"ו, והנה זה שיש לו גסות הרוח, מתוך גאוותו אינו מודה שראוי לגדול ליטול עצה מן הקטן, וכיון שכן סובר אומרו 'נעשה אדם' כפשוטו, ונמצא כאילו עובד עבודה זרה, שסובר שיש שתי רשויות ח"ו.
 זהו הטעם שאמרו חז"ל בעלמא כל מי שיש בו גאות גורם לשכינה שתסתלק מישראל. ועוד לרבותינו ז"ל (סוטה ה.) שאומר הקב"ה על בעלי גאווה 'אין אני והוא יכולים לדור במקום אחד שנאמר אתו לא אוכל שכיון שיש בו גאווה אינו מאמין ביחודו, ונמצא מסתלק השכינה שאינו יכול לדור עמו, שהוא מכחיש כמדובר.
מתוך ספרו של רבינו 'ולא עוד אלא' - ביאור כל מאמרי חז"ל שנכתב בהם ולא עוד אלא, ביאור על מדרש אותיות דרבי עקיבא

ונשמע פתגם המלך אף משמיע

בוצין בוצין מקטפיה ידיע, ובגיל צעיר מאד כבר עסק בתורת הנסתר, אף חן הוצק בשפתותיו והחל לדרוש ברבים כשהעם שותים בצמא את דבריו למרות גילו הצעיר, כבר בשנת תל"ג הספיד רבינו את הגאון בעל 'כנסת הגדולה' בק"ק פורטוגאל (לכא' הכוונה לבית הכנסת של יוצאי פורטוגאל שהיו באיזמיר) כוחו בדרוש היה מופלא ורבים השיב מעוון בדרשותיו, מעיד החיד"א בספרו 'שם הגדולים': 'זכבר בא לו אדם מישראל בביתו יום שבת קודש אחר הדרוש ונשק ידיו, ואמר לו - ידוע להוי להרב כי היה מוכן לעשות עבירה והיום הזה בשמעי דרוש האדון חזרתי בי ונפקחו עיני'.

בצלאל עשה הכל על דעת משה אף שהשיג מעצמו

ובצלאל בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה (לה, כב).

נראה לי דאף שבצלאל השיג מדעתו את מה שצוה ה' את משה, וכמאמרם ז"ל (ברכות

נה). שאמר לו משה בצל אל היית, אעפ"כ עשה ככל אשר צוה ה' את משה. שהיה מכוון בכל מעשיו לפי כוונת משה ולא לפי השגתו, יען כי ידע גודל מעלת משה. גם רמז שאף שבצלאל היה לו רוח הקודש כי בעת שאמר הקב"ה למשה לעשות איזה מהכלים מיד השיג את זה גם בצלאל ברוח קדשו, אעפ"כ עשה הכל לכוונת משה כי השיג וידע שמשה גדול ממנו במדרגה, וכנ"ל.

מ"ן אדמו"ר מוה"ר ז"ע

בצלאל מסטרא דחסד הקדים עבודת העשה טוב על הסוד מרע

ואומר אני כי זה היה פלוגתת משה רבינו ע"ה ובצלאל, דכתיב (שמות לה, כב) ובצלאל [וגו'] עשה את כל אשר צוה ה' את משה, ואמר רז"ל (ברכות נה). שהסכימה דעתו לדעת המקום, כי משה אמר לו לעשות כלים ואח"כ משכן, אמר לו בצלאל כלים שאעשה היכן אכניסם, אמר לו בצל אל-היית וידעת. ואינו מובן, וכי משה לא הבין זה. אך הענין, דכתיב (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם (אלשיך שם), דעל ידי עשיית המשכן וכליו נתקן ונקדש קומות הישראלי, ואכמ"ל, ואי"ה בפרשת פקודי (ד"ה ותכל) נאריך בזה. וסברת משה היתה כי צריכין מתחילה לעשות כלים, וכן בקומת הישראלי צריכין מתחילה לתקן ולקדש בחינת כלים היינו האברים, וכמו שאיתא בזהר הק' (תקו"ז תקון ו כב): כלים נאים באברים דיליה, ואח"כ בחינת משכן, יוכל השכינה לשכון בתוכו, כי איך יוכל השכינה לשכון בכלים מלוכלכים. אמר לו בצלאל, כי אי אפשר לילך בדרך זה להמשיך בתחילה הקדושה בבחינת כלים של ישראל על ידי כלי המשכן, כי רוב אנשי ישראל לא יוכלו לילך בדרך זה לזכך ולתקן הכלים, וזהו שאמר כלים שאעשה היכן אכניסם, כלומר איך אכניס הקדושה בישראל על דרך זה. אלא מתחילה משכן ואח"כ כלים, כי כן דרך העבודה נכונה לעשות עצמו בחינת משכן הגם שהכלים אינם נקיים, וממילא יתקנו הכלים.

והוא ממש כפלוגתת בית שמאי ובית הלל ויעקב ויוסף, כמו שאמר רז"ל (סנהדרין י): כי משה אמר יקוב הדין את ההר, ושורת הדין נותן לתקן מתחילה בחינת כלים ולהרחיף מתחילה מחלאת עונותיו, ואח"כ לעשות משכן להשכיף עליו אור ה' על ידי תורה ועבודה, וכסברות בית שמאי ויוסף הצדיק. ואל תתמה על זה

>>> המשך 'עמודי אור' מעמוד ג

כאשר סיפרו עובדה זו לפני הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע [מתלמידי מון הס"ק מלעכוויטש ז"ע וידי"ן של מון אדמו"ר אשר יחדיו נסעו לצדיקי אמת], הפטיר ואמר שהנס שהנחש לא הכיש את רבינו אינו מפליאו, שכן אין בעל חי יכול לפגוע באדם שמעולם לא פגם בצלם אלקים שבו, הפלא בסיפור הוא שרבינו ברב דביקותו לא שם על ליבו שנחש הוא מרים ולא את חגורו.

כמו כן ביום שב"ק י"ב תמוז שנת תמ"ח ארע רעש גדול באיזמיר, בו מתו ארבע מאות איש רח"ל, רבינו מתאר בספרו 'ולא עוד אלא': ולי המחבר נעשה נס

בצל שד-י יתלונן

הקמת המשכן ע"י בצלאל ע"ד העבודה

מחלוקת מרע"ה ובצלאל בסדר עשיית המשכן

איתא בקדמונים (בעלי התוס' עה"ת, לה, ז) בצלאל נוטריקון בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך (תהלים קיט, יא). ובספרים (ע"י חנוכת התורה החדש) כתבו ביאור הרמז בזה כי איתא בחז"ל (ברכות נה). שמשה רבינו ע"ה אמר לבצלאל לעשות כלים ואח"כ משכן, אמר לו בצלאל מנהגו של עולם אדם בונה בית ואח"כ מכניס לתוכו כלים וכו', שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים, א"ל שמא בצל אל-היית וידעת.

והנה אמרו בגמ' (שבת ל). אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם מחול לי על אותו עון וכו', כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבוקו שערים זה בזה וכו', כיון שאמר (דברי הימים ב, ו, מב) ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה, באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחלו לו הקב"ה על אותו עון. והנה אם היה בצלאל עושה קודם כלים ואח"כ משכן היה אף שלמה עושה כן בבנין הבית ואזי לא היה אות למחילת העוון לדוד, כי היה בונה הבית אחר שכבר היה הארון במקומו ולא היה צריך להכניס הארון בתוכו, וע"ז נתנבא דוד בלבי צפנתי אמרתך שצפן בצלאל מאמר הקב"ה לעשות משכן ואח"כ כלים, למען לא אחטא לך שע"י זה נתגלה שמחלו לו הקב"ה על אותו עון.

לפי דברים אלו יש לבאר המחלוקת בין מרע"ה ובצלאל בסדר בנין המשכן, כי אמרו חז"ל (ע"ז ה). לא חטאו ישראל אלא כדי להורות תשובה לרבים, וכן דוד לא חטא אלא כדי להורות תשובה ליחיד. והטעם שאמר מרע"ה לעשות מקודם הכלים מחמת שחטאו ישראל בעגל יש להם לתקן עצמם מקודם כדי שיזכו להשראת השכינה, לכך יש להקדים עשיית הכלים המורה על תיקון האברים כרצונו יתברך, ועל ידי זה יזכו למשכן שהוא השראת שכינתו יתברך בתוכם. אבל בצלאל סבר שלא חטאו ישראל אלא כדי להורות תשובה לרבים, כשם שנתגלה שלא חטא דוד אלא כדי להורות תשובה. לכן יכולים מיד להקים המשכן להשרות שכינתו יתברך בתוכם, אף קודם שיעשו הכלים המורה על תיקון האברים.

ויקהל פקודי תשע"ח, קידושא רבה

שמשה מסטרא דדינא, כי גבורה דעתיק גנוז במוחא סתימאה, ומשם נמשך נשמת משה. אבל בצלאל מסטרא דחסד, חסד אל, בצל אל-ה, ראה שלא הרבה יחכמו לילך בדרך זה, מיאן בדרך משה רבינו ע"ה ועשה משכן ואח"כ כלים. אמר לו בצל אל-היית,

גדול אשר כמוהו לא היה, שבמקום שנמצאתי בעת הרעש היה מקום מסובב בארבעה כתלים גבוהים, וארבעה הכתלים נפלו לפני ותחשך השמש מרוב האבק, ומיד כשעבר עת הזעם הזאת ועבר החושך, ונמצאתי בתוך בור אבנים, כי ארבעת הכתלים נעשו סביב לי כבור, ולא נגע לי נזק כלל ועיקר, ברוך גומל לחייבים טובות'.

ידעי רבנן וספרי פתיחו

רבינו חיבר עשרות רבות של ספרים בכל מקצועות התורה, ומחמת קוצר הגליון לא נוכל לפרט את כולם

וידעת כי רב חסד הוא ומשרה שכינתו אפילו על כלים שאינם מתוקנים, ועל ידי זה ממילא נתקנים הכלים.

דברי שלום דרוש א לתנוכה, וראה עוד שם באריכות

בנין המשכן כבריאת שמים וארץ

איתא בחז"ל (ברכות נה). יודע היה בצלאל

לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ. ויש לבאר הלא לבנין המשכן נצרכים לכאורה לבעלי מלאכה ואומנים מומחים, ומה טעם הוצרכו לבנותו על ידי בצלאל היודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ.

ביאור הענין כי תכלית הבריאה גלגלת כבודו יתברך בעולם הגשמי ולזה נבראו השמים והארץ, שמים מורה על החלק הרוחני וארץ על החלק הגשמי, וחיבור שמים וארץ מורה על גילוי אור ה' הרוחני במציאות הגשמיות, וע"ז נאמר (בראשית א, א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, כי בכדי לבוא לתכלית זו נברא העולם באותיות השם היוצא מראשי תיבות את השמים ואת הארץ, אשר הוא שם הדעת המורה על חיבור המציאות הגשמית להשם יתברך.

באם היה שינוי כלשהו באותיות אלו לא היתה הבריאה באה לתכליתה, כי צריכים חלק הגשמי וחלק הרוחני להיות במדה הנכונה שיוכל האדם לקשר הגשמיות לרוחנית, ודייקא ע"י אותיות שם זה נבראו השמים והארץ באופן המדויק לבוא הבריאה לתכליתה.

בדרך זה היה בנין המשכן אשר תכליתו להשרות שכינתו יתברך בתחתונים, ובכדי שיבוא לתכליתו הוצרכו לבנותו ע"י בצלאל היודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, שהיתה בו חכמה אלקית לידע אופן הבנין במדה המדויקת בחלק הגשמי ובחלק הרוחני, אשר דייקא ע"י זה יתגלה על ידי המשכן אורו יתברך בעולם הגשמי.

ומהיכן זכה בצלאל לחכמה זו ע"י שהטה אזנו ולבו להבין צרכי זולתו, כי אמרו חז"ל (ברכות נה). שמשה רבינו ע"ה ציוה לבצלאל לעשות כלים ואח"כ משכן, ובצלאל אמר לו כלים שאעשה להיכן אכניסם וכו'. ובספ"ה ק נתבאר שאם היו עושים כלים ואח"כ משכן היו נמשכים מלעילא אורות עליונים ביותר, אמנם בצלאל נתן לבו להבין צורך בני ישראל והכיר שאינם מוכנים עדיין לקבל אורות אלו, ולכן יש לעשות משכן ואח"כ כלים אף שהיא מדרגה נמוכה יותר, וע"י שנתן לבו תמיד לידע טובת ישראל זכה לחכמה בבנין המשכן באופן הנכון שיזכו ישראל על ידו להשרות שכינתו יתברך בתוכם.

כ"ק מ"ן אדמו"ר שליט"א, ויקה"פ תשע"ג, ש"ב לבת הרב יהודה דוביניקי שליט"א

כי רבים הם. זכה והגיע לזקנה מופלגת כשבח' אדר השני בשנת תפ"ט עלה בסערה השמימה בעיר איזמיר, כשכל קהילות ישראל בטורקיה ואף בשאר המדינות מוקננים וסופדים לאדוננו אליהו הרב הדומה למלאך.

הגליון נדפס

הרה"ג מנחם זילברפרב שליט"א

רמת ירושלים

לדגל שמחת נישואי בתו למזל טוב